

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาและวิจัยนี้มุ่งเน้นในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบที่มุ่งต่อการนำไปใช้ในการจัดทำเป็นรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อศส.) ซึ่งกำหนดวิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย วิจัยเอกสาร (Documentary research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และดำเนินการด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในระดับปฏิบัติการ และเมื่อได้คำตอบจากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดไว้แล้ว สามารถนำคำตอบทั้งหมดไปดำเนินการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสินค้าเกษตรขององค์การภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อนำเอาคำวิพากษ์และข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นคำตอบของการวิจัยที่สมบูรณ์ วิธีวิทยาการวิจัยตามที่กล่าวมานั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research)

เป็นการวิจัยเอกสารทั้งที่เป็นเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิโดยข้อมูลที่รวบรวมนี้ได้จากการค้นคว้าเอกสารที่อธิบายทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่มีการดำเนินงาน โดยองค์การภาครัฐและภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเอกสารทั้งหมดที่ได้ทบทวนวรรณกรรมจะนำมาใช้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแบบครบวงจร และปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการสินค้าเกษตรของ องค์การคลังสินค้า (อศส.) และองค์กรบริหารจัดการสินค้าเกษตรภาครัฐของประเทศไทย ตลอดจนรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแบบครบวงจรขององค์กรบริหารจัดการสินค้าเกษตรภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรของ อศส. ให้การบริหารจัดการสินค้าเกษตรแบบครบวงจร ด้วยการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและกฎหมายจัดตั้ง อศส. ภายใต้รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ที่มีการผสมผสานระหว่างการบริหารงานภาครัฐกับ

ภาคเอกชนที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดสินค้าเกษตร โดยเอกสารข้อมูลที่น่ามาใช้ศึกษาวิจัยดังที่กล่าวมาจำแนกเป็นกลุ่มและแต่ละกลุ่มมีรายละเอียดดังนี้

1.2 เอกสารทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสินค้าเกษตร

ทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ในการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.) คือ

- 1) ทฤษฎีการจัดการ
- 2) ทฤษฎีจัดการองค์การ
- 3) ทฤษฎี Business Model Canvas (BMC)
- 4) แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM)
- 5) แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS)
- 6) แนวคิดทางรัฐวิสาหกิจ
- 7) แนวคิดของการจัดการ โลจิสติกส์

1.3 เอกสารกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496
- 3) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ. 2498
- 4) พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ.2558
- 5) พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสินค้าการเกษตรภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1) รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ องค์การคลังสินค้า, องค์การตลาดเพื่อการเกษตร, การยางแห่งประเทศไทย, กรมการข้าว, กรมวิชาเกษตร, สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, กรมการค้าภายใน, กรมการค้าต่างประเทศ, กรมทรัพย์สินทางปัญญา และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ

2) รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ บริษัท เวียดนามฟู๊ด 2 จำกัด (Vietnam Southern Food Corporation 2) หรือ (VINAFOOD 2) บริษัท เคอาร์บีแอล จำกัด (KRBL Limited) และบริษัท ซีพี อินเทอร์เน็ต จำกัด และบริษัท ข้าว ซี.พี. จำกัด

- 3) เอกสารอื่น ๆ ที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ขององค์กรตาม 1) และ 2)

1.5 เอกสารที่กำหนดนโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการสินค้าการเกษตรภาครัฐของประเทศไทย

- 1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 2) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580
- 3) ยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจ สาขาเกษตร พ.ศ. 2560 – 2564
- 4) ยุทธศาสตร์กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2559 - 2564
- 5) แผนยุทธศาสตร์องค์การคลังสินค้า พ.ศ. 2560 – 2564

1.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1) ผลงานวิจัยของไทยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินค้าการเกษตรของไทย
- 2) ผลงานวิจัยของต่างประเทศเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสินค้าการเกษตรของต่างประเทศ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการสินค้าเกษตรขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสินค้าเกษตรขององค์กรภาครัฐและองค์กรที่กำกับดูแล อคส. โดยวิธีการสัมภาษณ์ตามประเด็นสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าและสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กำหนดการสัมภาษณ์ที่กรุงเทพมหานคร

2.1 ประชากรสัมภาษณ์ กำหนดให้แยกกลุ่ม ดังนี้

1) ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ศึกษารวม 13 คน ประกอบด้วย (ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก และสรุปผลการวิเคราะห์เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าทางการเกษตรแนวใหม่ขององค์กรคลังสินค้า” ภาคผนวกที่ ก)

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- ปลัดกระทรวงพาณิชย์
- ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.)
- อธิบดีกรมการค้าข้าว
- อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

- อธิบดีกรมการค้าภายใน
- อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ
- อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา
- ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อการเกษตร (อดท.)
- ผู้ว่าการยางแห่งประเทศไทย
- ประธานกรรมการองค์การคลังสินค้า
- ผู้อำนวยการองค์การคลังสินค้า
- รองผู้อำนวยการองค์การคลังสินค้า

2) ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรภาคเอกชนของประเทศไทยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ประธานกรรมการหรือรองกรรมการบริษัท ซี.พี. อินเทอร์เน็ต จำกัด และ บริษัท ข้าว ซี.พี. จำกัด

2.2 ประเด็นสัมพันธเชิงลึก

ประเด็นสัมพันธเชิงลึกองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เป็นประเด็นการสัมพันธเชิงสนทนาระหว่างประชากรสัมพันธการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตรครอบคลุม 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) ประเด็นด้านสภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรขององค์กรในปัจจุบัน
 - 1.1 นโยบายและแผนงานที่หน่วยงานในการการบริหารจัดการสินค้าเกษตร
 - 1.2 ปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายและแผนงานขององค์กรในการบริหารจัดการสินค้าเกษตร
 - 1.3 ปัจจัยที่ทำให้สินค้าเกษตรของประเทศไทยมีราคาตกต่ำ
 - 1.4 การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม
 - 1.5 รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรระหว่างองค์กร
- 2) ประเด็นด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรขององค์กร
 - 2.1 แนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตร
 - 2.2 แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแบบครบวงจรในปัจจุบันที่ทำให้เกิดเชิงบูรณาการและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร
- 3) ประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลสภาพปัญหาในภาคปฏิบัติเพื่อจัดร่างตัวแบบรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ของ องค์การคลังสินค้า (อคส.) แล้ว จึงใช้วิธีเชิงปริมาณดำเนินการทดสอบความคิดเห็นและลำดับความสำคัญของแนวทางการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคลังสินค้าประจำจังหวัดทั่วประเทศขององค์การคลังสินค้า รวมทั้งสิ้น 49 คน (แบบสอบถามบริหารระดับปฏิบัติการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสรุปผลการวิเคราะห์ เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าทางการเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า” ภาคผนวกที่ ข)

3.2 ประเด็นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและ ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องแนวทางการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจแบบใหม่ เพื่อนำไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ของ อคส. (รายละเอียดปรากฏตาม ภาคผนวกที่ ข)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

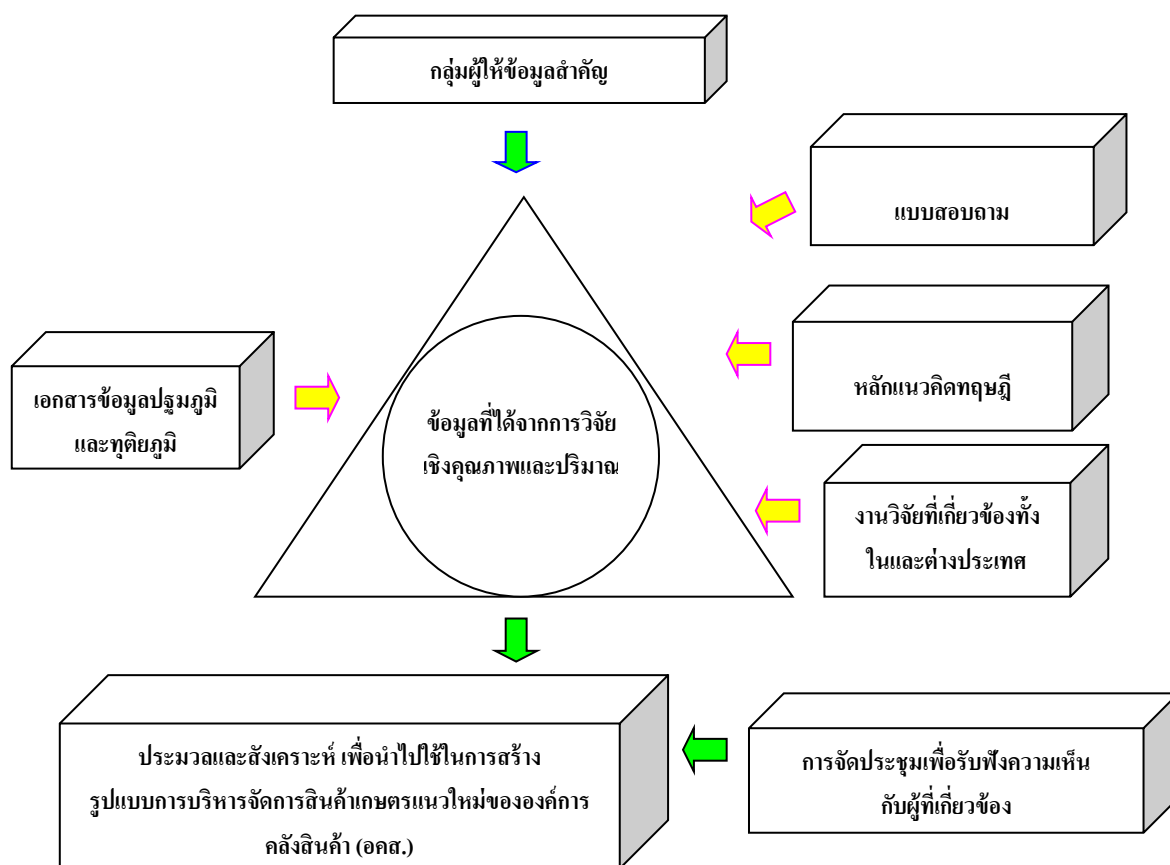
ผู้วิจัยทำการนัดกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเข้าไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล โดยมีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ กำหนด วันเวลา และสถานที่ พร้อมทั้งเตรียมประเด็นการสัมภาษณ์ ตามโครงร่างการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เพื่อเจาะลึกในทัศนคติ และมุมมองที่ต้องการศึกษาทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในลักษณะต่าง ๆ โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงร่วมกับการจดบันทึกที่ผู้วิจัยเตรียมขึ้น (ในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องบันทึกเสียง และถ่ายภาพ) โดยผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดด้านลึกทางข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. วิธีการตรวจสอบข้อมูล

วิธีการตรวจสอบข้อมูลหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ผู้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ข้อมูลประเภทเอกสาร ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลประเภทเดียวกันจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง เพื่อตรวจสอบว่าตรงกันหรือไม่ โดยตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อบุคคล สถานที่ สถิติอ้างอิง เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความถูกต้องและความสอดคล้องข้อมูล

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยการใช้คำถามเดียวกันหลาย ๆ คน วิเคราะห์คำตอบที่ได้จากเอกสาร หนังสือวิชาการ บทความ รายงานการสัมมนา และการวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากการสังเกตจริง โดย ตามรูปภาพที่ 3.1

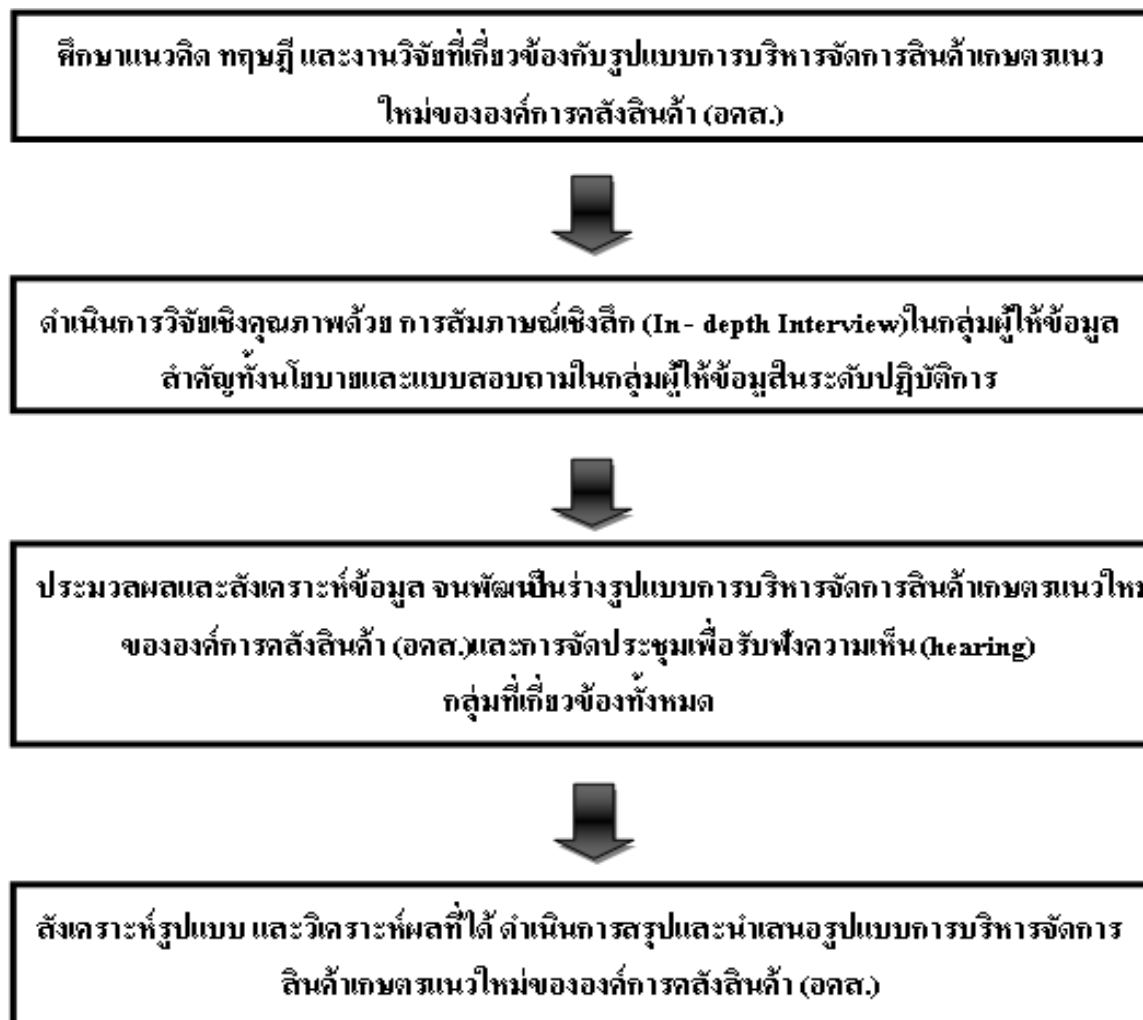
ภาพประกอบที่ 3.1 การตรวจสอบข้อมูล

6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มา แยกตามเนื้อหา จัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะ (Content Analysis) เทียบเคียงตามแนวคิด และทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาเกิดความสมบูรณ์ และเข้าใจชัดเจนเป็นรูปธรรมเห็นประโยชน์จากการวิเคราะห์ รวมทั้งการวางแนวทางการพัฒนาองค์กร เพื่อจัดทำรูปแบบโดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) จัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน
- 2) เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์
- 3) วิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยการสังเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางการจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.) โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ผสมเข้ากับแนวคิดและหลักการด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์และด้านนิติศาสตร์
- 4) วิเคราะห์โดยการนำเอาองค์ประกอบของแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) และทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการนำเอาวิธีการบริหารจัดการสินค้าเกษตรขององค์กรที่ประสบความสำเร็จของภาคเอกชนของประเทศไทยกับต่างประเทศ (ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศอินเดีย เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่จะเป็นแนวทางการวิจัยจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการแบบครบวงจรแนวใหม่ของสินค้าเกษตรของ อคส.
- 5) การดำเนินการดังกล่าวนำไปสู่การจัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.) ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย
- 6) ปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ.2498 (ฉบับที่..) เพื่อให้รองรับรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.)

7. วิธีการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.)

ภาพประกอบที่ 3.2 รูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่

8. การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

การรับฟังความคิดเห็นเป็นการจัดประชุมสัมมนาภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้จัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.) ต้นแบบตามข้อ 6 เสร็จแล้ว เพื่อนำร่างรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.) ที่เป็นต้นแบบดังกล่าวเสนอเป็นข้อค้นพบของงานวิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาได้วิพากษ์และเสนอแนะ ซึ่งประชากรที่ร่วมรับฟังความคิดเห็นจะครอบคลุมประชากรที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและบุคคลทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับการจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแนวใหม่ขององค์การคลังสินค้า (อคส.) จำนวนประมาณ 30 คน (รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนารับฟังความคิดเห็น ณ ห้องประชุม 1204 อาคาร 11 มหาวิทยาลัยศรีปทุม (บางเขน) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ปรากฏตาม ภาคผนวก ค.)